

[Начало](#) > ... > [Семейноправни Въпроси И Наследство](#) > [Издръжка На Членове На Семейството](#) > [Sweden](#)

Издръжка на членове на семейството

Съдържание,
предоставено от

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Какво означават на практика понятията „издръжка“ и “задължение за издръжка”? Кой лица са задължени да изплащат издръжка на друго лице?

В шведското право е предвидено задължение за издръжка за деца, съпрузи и разведени съпрузи. Разпоредбите относно задълженията за издръжка между съпрузи са приложими също така по отношение на регистрирани партньори.

Деца

Родителите носят отговорност за издръжката на своите деца в границите на разумно необходимото, предвид нуждите на детето и общите финансови възможности на родителите. Родителят, който няма никаква възможност да участва в издръжката на своето дете, не е задължен да предоставя издръжка.

Родителят, който нито упражнява родителски права по отношение на детето, нито живее постоянно с него, изпълнява своето задължение за издръжка чрез плащането на издръжка. Родителят, който упражнява родителските права съвместно с другия родител, също може да бъде задължен да плаща издръжка. Такъв е случаят, ако детето живее постоянно само с другия родител, независимо от това дали въпросното лице е необвързано или живее с нов партньор.

Лице, което живее постоянно с детето на друго лице и с родителя, който упражнява родителските права по отношение на детето, също носи отговорност за издръжката на това дете, ако страните имат брак помежду си или имат общо дете или общи деца. Съпругът/съпругата на биологичния родител обаче носи отговорност за издръжката само доколкото детето не може да получи издръжка от другия родител, т.е. не този, с когото живее съпругът/съпругата на неговия биологичен родител.

Плащанията за издръжка се определят със съдебно решение или по споразумение. Споразумението е валидно само ако е изготвено в писмен вид и в присъствието на две други лица като свидетели.

Страните също така могат да се споразумеят бъдещите плащания за издръжка да бъдат направени под формата на еднократна сума или за периоди над три месеца. Ако детето е под 18-годишна възраст, споразумението трябва да бъде одобрено от съответния комитет за социална закрила (*socialnämnden*).

Издръжка под формата на еднократна сума трябва да бъде платена на комитета за социална закрила, ако детето е под 18-годишна възраст. Сумата, платена на комитета, трябва да се използва за закупуване от застрахователна компания на годишна рента за детето, съответстваща на задължението за издръжка, освен ако това не се допуска съгласно споразумението или ако комитетът счита, че сумата може да се използва по някакъв друг подходящ начин за издръжката на детето.

Издръжката се плаща авансово за всеки календарен месец. Съдът обаче може да определи друг начин на плащане, ако има специални основания за това.

Иск за присъждане на плащания за издръжка не може да се удовлетворява със задна дата за период, по-дълъг от три години преди датата на предявяване на иска, освен със съгласието на длъжника на издръжката.

Вземанията по определена издръжка не подлежат на принудително изпълнение (отпадат по давност) пет години след датата, на която са станали дължими.

Двойки

По време на брака всеки от съпрузите носи отговорност за собствената си издръжка и за издръжката на своя съпруг/своята съпруга. Ако единият от съпрузите не може да се издържа напълно самостоятелно, другият съпруг носи отговорност за покриването на личните нужди на своя съпруг/своята съпруга.

След развода се прилага принципът, че всеки съпруг носи отговорност за своята собствена издръжка. Ако обаче единият от съпрузите има нужда от средства за издръжката си през определен преходен период, той или тя има право на издръжка от другия съпруг в границите на разумно необходимото с оглед на възможностите на този съпруг и на други обстоятелства. В изключителни случаи съпругът/съпругата може да получи издръжка за по-продължителен период.

Ако съпрузите не могат да постигнат споразумение по въпроса за издръжката, спорът може да бъде решен от съда.

След развода издръжката се плаща на периодични вноски. Съдът обаче може да постанови издръжката да бъде платена под формата на еднократна сума, ако има специални основания за това, например ако съпругът/съпругата трябва да извърши плащане за пенсия.

Иск за присъждане на плащания за издръжка не може да се удовлетворява със задна дата за период, по-дълъг от три години преди датата на предявяване на иска, освен със съгласието на длъжника на издръжката.

Вземанията по определена издръжка не подлежат на принудително изпълнение (отпадат по давност) три години след датата, на която са станали дължими.

2 До каква възраст детето има вземане за издръжка? Съществуват ли различни правила относно вземанията за издръжка на ненавършили пълнолетие лица и на възрастни?

Задължението на родителите за издръжка обикновено се прекратява, когато детето навърши 18-годишна възраст. Ако обаче детето все още не е завършило средното си образование, задължението за издръжка продължава да се прилага, докато детето посещава училище, най-късно до неговия 21-ви рожден ден. В този случай под училище се има предвид задължителното средно образование в прогимназиален или гимназиален етап или друго съпоставимо общо образование.

3 Следва ли да сезирам до компетентен орган или съд, за да получа издръжка? Кои са основните елементи на тази процедура?

В Швеция няма специален орган, който да определя или да съдейства за определяне на размера на издръжката. Размерът на издръжката може да бъде определен със съдебно решение или по споразумение. Ако страните не постигнат споразумение, тогава ищецът трябва да се обърне към районния съд (*tingsrätt*) и да подаде молба за призоваване в съда.

Ако имате въпроси относно издръжката с международен елемент, можете да се обърнете към Шведската агенция за социално осигуряване (*Försäkringskassan*), която е централният орган в Швеция.

4 Може ли да бъде подадена молба от името на роднина (ако да, в каква степен на родство) или дете?

Родителят, който упражнява родителските права, има право да предяви иск за издръжка от името на ненавършило пълнолетие дете. Ако е определен специален законен представител, той също има право да действа от името на детето.

5 Ако възнамерявам да заведа дело по случая, как мога да разбера кой е компетентният съд?

Правилата относно компетентността са заложиени в Закона за родителството (*föräldrabalken*), в Закона за брака и семейството (*äktenskapsbalken*) и в Закона за съдопроизводството (*rättegångsbalken*). Информация може да бъде получена също така от районния съд.

Производството за издръжка за деца се разглежда по обичайното местопребиваване на ответника. Ако няма компетентен съд, делото се гледа от районния съд в Стокхолм.

Въпросите, касаещи плащанията на издръжка на съпруг/а, може да бъдат разгледани при изслушването по делото за развод. Брачните дела се гледат от районния съд по обичайното местопребиваване на единия от съпрузите. Ако нито един от тях няма обичайно местопребиваване в Швеция, делото се гледа от районния съд в Стокхолм. Ако производството за издръжка за съпруга/съпругата не е образувано като присъединено с брачното дело, тогава се прилагат общите правила за компетентността според глава 10 от Закона за съдопроизводството.

В Регламент (ЕО) № 4/2009 на Съвета от 18 декември 2008 г. относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на съдебни решения и сътрудничеството по въпроси, свързани със задължения за издръжка (Регламент за задълженията за издръжка), са определени правила относно компетентността при презгранични дела.

6 В качеството ми на ищец трябва ли да ползвам услугите на посредник, за да заведа дело (напр. адвокат, централен или местен орган и др.)? Ако това не е необходимо, кои са приложимите процедури?

Не. Всяко лице, което желае да заведе дело в съда, трябва да се обърне към компетентния районен съд за призоваване в съда.

7 Трябва ли да заплатя такси, за да заведа дело? Ако това е така, какъв е техният вероятен размер? Ако моите финансови средства са недостатъчни, мога ли да получа правна помощ за покриване на разходите по процедурата?

В Швеция самото съдебно производство е безплатно, освен таксата за подаване на молба, която понастоящем е 900 SEK. Ако ищецът наеме правен консултант или адвокат, това ще доведе до разходи. Представянето на доказателства, например чрез свидетели, също може да е свързано с разходи.

Не е възможно предварително да бъдат определени разходите, тъй като те са различни в отделните случаи.

При определени условия може да бъде предоставена правна помощ. За представянето на правна помощ по дело за издръжка трябва да са налице специални основания. Такива основания може да има например, ако обстоятелствата са по-сложни от обичайното и налагат по-задълбочени правни консултации.

Предоставянето на правна помощ означава, че на ищеца се назначава адвокат и държавата заплаща възнаградението на това лице, ако ищецът не може да си го позволи. Правната помощ включва също така разходите, свързани с представянето на доказателства, разследването, устния и писмения превод и разходите за медиатор. Лицата, на които е предоставена правна помощ, са освободени и от някои такси, дължими на съдилищата и на шведския орган за принудително изпълнение (*Kronofogdemyndigheten*).

Лица, които не са шведски граждани и нямат или не са имали местожителство в държавата, могат да получат правна помощ по дела, които ще се водят в Швеция, ако за това има специални основания. Ако делото ще се разглежда в чужбина, правна помощ може да бъде предоставена само ако лицето има местожителство в Швеция. Гражданите на всички държави — членки на ЕС, имат същото право на правна помощ като шведските граждани. Гражданите на някои други държави също имат същите права според специална разпоредба, която изисква да е в сила споразумение за реципрочно третиране.

По отношение на презграничните спорове в рамките на ЕС съществуват някои специфични разпоредби относно правната помощ, по-специално за да се гарантира, че при определени случаи съгласно Регламента за издръжката, отнасящи се до издръжката от родител на дете под 21-годишна възраст, може да бъде предоставена безплатна правна помощ.

Информация относно правната помощ може да бъде получена от [шведския орган за правна помощ](#) (*Rättshjälpsmyndigheten*).

8 Какъв вид издръжка е вероятно да бъде присъдена от съда? Как се изчислява размерът на издръжката? Може ли съдебното решение да бъде преразгледно при промяна в издръжката на живота и семейните обстоятелства? Ако това е така, по какъв начин се извършва преразглеждането (напр. посредством система за автоматично индексирание)?

Определянето на размера на издръжката за дете се основава на правни критерии. Родителят, който има задължение за издръжка, има право да задържи част от своя доход след данъчно облагане за своята собствена издръжка. Това включва разходите за жилище, които се изчисляват отделно на равнище, считано за разумно. Останалите разходи за живот се изчисляват въз основа на стандартна сума, която е обвързана с индекс. Въпросният родител може също така да запази сума за издръжка на съпруга/съпругата, с когото/с която живее, ако има конкретни причини за това. И накрая, родителят, който има задължение за издръжка, може да запази сума за издръжката на децата, които живеят в дома му, ако има такива. Размерът на останалата сума, която следва да бъде отделена за издръжка, зависи, наред с другото, от нуждите на детето и от възможностите на другия родител да покрива разходите за неговата издръжка. Разходите, направени по време на упражняването на правото на лични отношения, могат да се приспадат до определена степен.

Няма правни критерии относно издръжката на съпруг/а. Някои от горепосочените критерии за оценка обаче могат да послужат като насоки.

Плащанията за издръжка са обвързани с индекс, за да се гарантира, че ще запазят своята първоначална стойност. Индексът отразява промените в базовия размер на цените съгласно Кодекса за социално осигуряване (*socialförsäkringsbalken*), освен ако в съдебното решение или в споразумението за определяне на издръжката не е предвидена различна разпоредба относно индексиранието. Всяка година Агенцията за социално осигуряване преценява дали издръжката трябва да бъде променена и, ако това е така, с какъв процент. Промяната, която обикновено се извършва на 1 февруари, се прилага за издръжка, определена преди 1 ноември предходната година.

Ако страните постигнат съгласие, те могат да изменят фиксирания размер на издръжката, като подпишат ново споразумение. Това важи дори ако издръжката преди това е била определена със съдебно решение. Решение или споразумение може да се коригира също така от съда, ако има основания за това с оглед на промяна в обстоятелствата. За периода преди началото на производството

корекция, която се оспорва от някоя от страните, може да бъде единствено под формата на намаляване или отмяна на плащания, които все още не са извършени. Трябва да са налице конкретни основания, за да може съдът да увеличи издръжката на разведен/а съпруг/а поради промяна в обстоятелствата.

Съдът може също така да измени споразумение за издръжка, ако то е неоснователно с оглед на обстоятелствата, при които е било сключено, и на общите обстоятелства. Връщане на вече получена издръжка обаче може да бъде постановено само ако има конкретни основания за това.

Ако размерът на периодичното плащане на издръжка за дете не е променен от шест години освен корекциите, обвързани с индекс, съдът може да го преразгледа за в бъдеще, без да е необходимо да се позовава на конкретни основания.

9 Как и на кого ще бъде плащана издръжката?

Издръжката трябва да се плаща на лицето, на което се дължи. Ако лицето, на което се дължи издръжка, е дете под 18-годишна възраст, издръжката се плаща на родителя, който упражнява родителските права и живее с детето.

Издръжка под формата на еднократна сума трябва да бъде платена на комитета за социална закрила, ако детето е под 18-годишна възраст.

10 Ако съответното лице (длъжникът) не плаща доброволно, какво действие може да бъде предприето, за да бъде принудено да плаща?

Молба за принудително изпълнение може да бъде подадена до органа за принудително изпълнение. Молбата се подава устно или писмено. Изпълнителното основание трябва да бъде внесено заедно с молбата. Поетото задължение в писмен вид пред двама свидетели по отношение на издръжка в съответствие със Закона за брака и семейството или със Закона за родителството подлежи на принудително изпълнение като окончателно съдебно решение, което има силата на закон.

11 Моля, опишете накратко всички ограничения, на които подлежи принудителното изпълнение, по-специално правилата за защита на длъжника и давностните и преклузивните срокове, във Вашата система за принудително изпълнение.

В случай на издръжка на дете искът за определяне на размера на издръжката не може да бъде уважен за период, по-дълъг от три години преди датата, на която е предявен искът, освен със съгласието на длъжника. Вземанията по определена издръжка не подлежат на принудително изпълнение (отпадат по давност) пет години след датата, на която са станали дължими.

В случай на издръжка на съпруг/а искът за определяне на размера на издръжката не може да бъде уважен за период, по-дълъг от три години преди датата, на която е предявен искът, освен със съгласието на длъжника. Вземанията по определена издръжка не подлежат на принудително изпълнение (отпадат по давност) три години след датата, на която са станали дължими.

Що се отнася до принудителното изпълнение, съществуват редица вещи, които не подлежат на заповед, например дрехи и други предмети, предназначени само за лична употреба на длъжника в рамките на разумна стойност, както и някои вещи, необходими за дома и грижите за него. Ако длъжникът има семейство, предметите, които се използват от семейството, и нуждите на семейството се вземат предвид, за да се определи кои вещи не подлежат на заповед.

Заповед може да бъде наложен само върху частта от приходите или работната заплата на длъжника, надвишаваща необходимото за неговото собствено съществуване и за съществуването на неговото семейство. Частта от приходите или работната заплата на длъжника, която не може да бъде заповедана (*förbehållsbeloppet*), се определя въз основа на стандартна сума. Стандартната сума обхваща всички обичайни разходи за издръжка на живота, с изключение на жилищните разходи, които се определят

отделно и се добавят към стандартната сума. Стандартната сума се определя всяка година от органа за принудително изпълнение.

12 Съществува ли организация или орган, която или който би ми помогнал(а) да събера издръжката?

В Швеция органът за принудително изпълнение оказва съдействие при събирането на издръжка. При презгранични дела лицето, което има право на издръжка, може да получи административна помощ от Агенцията за социално осигуряване за подаването на молба за събиране на издръжка до органа за принудително изпълнение.

13 Могат ли организации (държавни или частни) да изплатят авансово цялата издръжка или част от нея вместо длъжника?

За деца, чиито родители са разделени, Агенцията за социално осигуряване може да предостави на родителя, който живее и е официално регистриран заедно с детето, помощ за издръжка в общ размер на 1673 SEK месечно до навършване на 7-годишна възраст на детето, 1823 SEK месечно до навършване на 15-годишна възраст и 2223 SEK месечно от месеца, в който детето навършва 15 години. Решението за изплащане на издръжка се взема след подаване на молба до Агенцията за социално осигуряване — органа, който администрира социалните осигуровки. Помощта за издръжка е средство, с което обществото гарантира, че детето, чиито родители са се разделили, ще получава издръжка на определено равнище дори ако родителят, който дължи издръжката, не изпълнява своето задължение за издръжка. Родителят, който дължи издръжката, трябва да я възстанови на държавата според своите доходи и в зависимост от общия брой на децата, по отношение на които дължи издръжка. Задължението за плащане се определя чрез административно производство. Ако вместо това издръжката бъде платена направо на родителя, който живее с детето, размерът на помощта за издръжка, платена от Агенцията за социално осигуряване, ще бъде съответно намален. Това е известно като допълнителна надбавка (*utfyllnadsbidrag*).

Ако родителят, който дължи издръжката, живее в чужбина или живее в Швеция, но получава възнаграждение или други доходи във или от друга държава, Агенцията за социално осигуряване може да даде указания на родителя, който упражнява родителските права по отношение на детето и живее с него, да предприеме мерки, с които да бъде определено задължението за издръжка. В такива случаи Агенцията за социално осигуряване встъпва в правото на детето да получава издръжка до размера на сумата, платена от агенцията във вид на помощ за издръжка.

Съпруг/а не може да получи помощ за издръжка от Агенцията за социално осигуряване.

14 Ако се намирам в тази държава членка и местопребиваването на длъжника е в друга държава:

При презгранични дела ищецът може да получи административна помощ от Агенцията за социално осигуряване. Агенцията за социално осигуряване е централният орган по Регламента на ЕС за задълженията за издръжка и по Хагската конвенция от 23 ноември 2007 г. за международното събиране на издръжка на деца и на други членове на семейството (Хагската конвенция от 2007 г.), както и предаващ/получаващ орган по Конвенцията от Ню Йорк от 1956 г. за събирането на издръжка в чужбина.

14.1 Мога ли да получа съдействие от страна на орган или частна организация в тази държава членка?

Вж. отговора на въпрос 14.

14.2 Ако това е така, по какъв начин мога да се свържа с този орган или с тази организация?

Данните за контакт с Агенцията за социално осигуряване са следните:

Шведска агенция за социално осигуряване (*Försäkringskassan*)

PO Box 1164

SE-621 22 Visby

Sweden

Тел.: +46 (771) 17 90 00

Факс: +46 (10) 11 20 411

Електронна поща: centralmyndigheten@forsakringskassan.se

Агенцията за социално осигуряване ще предприеме всички подходящи мерки, за да улесни събирането на издръжката. Функциите на Агенцията за социално осигуряване като централен орган съгласно Регламентата за издръжката и Хагската конвенция от 2007 г. произтичат съответно от регламента и от конвенцията. Наред с другото, Агенцията за социално осигуряване трябва да подпомага лицата, които имат право на издръжка, при подаването на молби, които могат да бъдат внесени чрез органа, като например молба за издаване на съдебно решение за издръжка в друга държава. За допълнителна информация относно помощта, която ищците могат да получат, се обърнете към Агенцията за социално осигуряване.

15 Ако се намирам в друга държава и длъжникът се намира в тази държава членка:

Ищците, които желаят да бъде събрана издръжка по Конвенцията от Ню Йорк от 1956 г. за събирането на издръжка в чужбина, трябва да подадат молба до предаващия орган в своята държава по произход, която препраща молбата до получаващия орган в Швеция (Агенцията за социално осигуряване).

Същото важи и ако ищецът желае да получи помощта, предоставяна от централните органи съгласно Регламентата за издръжката или съгласно Хагската конвенция от 2007 г., т.е. ищецът трябва да се обърне към централния орган на своята държава по произход, който ще препрати молбата до централния орган в Швеция (Агенцията за социално осигуряване).

15.1 Мога ли да отправя молба пряко до такъв орган или такава частна организация в тази държава членка?

Ако лицето, което има право на издръжка, желае да получи издръжка съгласно Конвенцията от Ню Йорк от 1956 г. за събирането на издръжка в чужбина, Регламентата за издръжката или Хагската конвенция от 2007 г., то трябва да подаде молба до предаващия орган/централния орган в Швеция (Агенцията за социално осигуряване), който след това ще препрати молбата до получаващия орган в държавата, в която ищецът пребивава и/или получава доходи.

Ако лице, задължено да плаща издръжка, желае да му бъде оказано съдействие, например за промяна на фиксиран размер на издръжката, то може да се обърне към централния орган в държавата си по произход, който ще препрати молбата до централния орган в Швеция (Агенцията за социално осигуряване).

15.2 Ако това е така, как мога да се свържа с този орган или с тази организация и какво съдействие мога да получа?

Вж. отговора на въпрос 16.

16 Тази държава членка обвързана ли е от Хагския протокол от 2007

г.?

Да. Швеция е обвързана от Хагския протокол от 23 ноември 2007 г. за приложимото право към задълженията за издръжка (Хагския протокол), чиито разпоредби са приложими в ЕС от 18 юни 2011 г. Основното правило съгласно Хагския протокол е, че се прилага правото на държавата, в която лицето, което има право на издръжка, има обичайно местопребиваване. Когато става дума по-специално за дете, е възможно да се приложи правото на държавата, в която се намира съдът, или правото на държавата, на която са граждани както детето, така и лицето, задължено да плаща издръжка, ако прилагането на правото на държавата по обичайното местопребиваване на детето не е в негов интерес. Страните може също така да постигнат споразумение относно приложимото право, но обхватът на подобни споразумения е ограничен при дела за издръжка за деца под 18-годишна възраст например.

17 Ако тази държава членка не е обвързана от Хагския протокол от 2007 г., кой ще бъде приложимият закон относно вземането за издръжка съгласно разпоредбите на нейното международно частно право? Кои са съответните разпоредби от международното частно право?

Швеция е обвързана от Хагския протокол (вж. отговора на въпрос 20).

18 Кои са разпоредбите относно достъп до правосъдие при трансгранични случаи съгласно структурата на глава V от Регламента за задълженията за издръжка?

Вж. отговора на въпрос 7 относно общите условия за правна помощ.

В случай на презгранични спорове в рамките на ЕС съществуват някои специфични разпоредби относно правната помощ. Когато са изпълнени условията за предоставяне на правна помощ, предвидени в Регламента за издръжката, правната помощ ще бъде предоставена безплатно, ако ищецът се нуждае от нея и тази нужда не може да бъде удовлетворена с други средства.

19 Какви мерки са приети от тази държава членка, за да бъде осигурено изпълнението на дейностите, описани в член 51 от Регламента за задълженията за издръжка?

Не са приети специфични мерки.

Тази веб страница е част от „Вашата Европа“.

Ще се радваме да получим вашите [коментари](#) относно полезността на предоставената информация.

Последна актуализация: 28/03/2023

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.